

Қазақ руханиятында зерделенген, елдік, арнамыс, қайырымдылық, жауапкершілік, кішіпейіл болу, төзім, қанағат, мейірімділік сынды ізгі қасиеттер, ұрпаққа үйретіліп отырған адал еңбек тұжырымы – ұлттық бірегейліктің негізгі тұтқасы. Осы құндылықтар арқылы қазақтың отбасында, қоғам өмірінде бірлік, түсінік, төзімділік, қайырымдылық сақталған. Тарихтағы қазақ қоғамының тыныс-тіршілігінен түйеріміз, өскен ортасына сенетін адам қоғамға да сенеді, мемлекетін өз үйіндей сезінеді.

Ұлттық рух – ұрпақтан-ұрпаққа, бабадан немереге, әкеден балаға үйретілетін тағылым, яғни, кісілік өнеге. Қазақ елі тарихта бұған ерекше мән берген. Қазақ ұлты және оның зиялылары заман талабына сай ел мүддесіне қызмет ету талабының өзгеріп отыратындығын терең білген. Сол себепті, қоғам тарапынан қашан да ұлттық бірегейлікке ерекше мән беріліп отырған. Себебі адамзат өркениеті биіктеген сайын қоғамның құрылысы да өзгере бастайды, елемде болатын

ҰЛТТЫҚ РУХ – ҰЛТТЫҚ ТҰТАСТЫҚ ӨЗЕГІ

жаңалық барлық адамзат қоғамына ықпалын тигізбей қоймайды. Әлемдік өркениет өрісінде мемлекет өзінің дербестігін сақтап қалу, нығайту үшін қоғамдық ортада, мемлекеттің ішкі өмірінде ұлттық бірегейлікті сақталуы қажет.

Ұлттық бірегейліктің түп-тамыры отбасындағы ұлттық дәстүрде жатыр. Қазақ халқының ұлттық дәстүрінің құндылығы – оның тарихи қызметінде, дәстүрдің тарихи қызметі – әрбір отбасының шаңырағының аясында ұрпақты тәрбиелеп шығарған тұтас ұғымда, ел мүддесіне негізделген ортақ ұстаным мен

ортақ мақсатта. Қазақ қоғамында салт-дәстүр – біріктіруші, жалғастырушы, бірегейлікті сақтап, қорғап отыратын дүние. Ол отбасындағы бірліктен бастап, ұлттық бірегейлікті негіздеуден құралған. Отбасындағы тәрбие салт-дәстүрге бағынса, ұлттық дәстүр – реттеуші, сақтаушы, қалыптастыру, жалғастыру қызметіне ие. Ұлттық дәстүрін терістеп, құндылығын тереңнен ұғына білмеген, дін мен дәстүрді бір-біріне қарсы қоятын ұрпақ өскен ортасынан іштей де, сырттай да оқшауланады. Дәстүрден іштей алшақтауда адамның қоғамынан,

мемлекетінен іштей өгейленуі, жаттануы бар.

Қоғамда ұлттық бірегейлік болмаса, азаматтық бірегейлік, кісілік, ұрпақтың ішінде тұлғалық бірегейлік болмайды. Тұлғалық деңгейдің өзі ұлттық және азаматтық бірегейлік арқылы көрінеді. Мұны қазақ жыраулары өз толғауларында жарастық деп атаған. Ұлттық бірегейліктің негізгі белгілері: ұлттық дәстүр, ұлттық тәрбие, ата дінің таза күйінде сақталуы, тарих, тарихқа, тарихтағы ата-баба дініне деген құрмет, ұлт мәдениетінің әлеуметтік өрісіне айналған шешендік, ұлттық өнер түрлері, туысқандық дәстүр, тәртіп, тазалық, қоғамда, отбасында ұлттық құндылықтардың тегістей сақталуы, заман талабына сай бейімделу, білімді болу, ғылымның мемлекетке тигізер пайдасын ел болып бағалау.

Ұлттық бірегейлікке күш беретін зиялылар-

дың тұлғалық бірегейлігінің негізгі белгілеріне тоқталар болсақ, олар: ұлттық сана, ұлтжандылық, елдік, ауызбіршілік, ержүректілік, батырлық, төзімділік, сауаттылық, шынайылық, туралық, адалдық, тазалық, тәртіптілік, қабілет, білік, естілік, кісілік және т.б. Жоғарыда айтып өткеніміздей, ұлттың да, зиялылардың да тұлғалық қалыптасуында тарихты, тарих тағылымын, тәжірибесін білу, ұғыну бар. Тарихсыз бірегейлік болмайды, мемлекеттің негізгі құндылықтары – ғасырлар бойы қалыптасатын дүние. Ұлттық бірегейлік қазақ қоғамында әр адамның осы құндылықтарды бойына сіңіруіне негізделеді. Әрбір ұлттың ұлттық қасиеттері ұлттық тәрбиеге байланысты дамып, қалыптасуы тиіс.

Ақбота ШОЙБЕКОВА,
М.Әуезов атындағы
ОҚУ, «Мемлекеттік тілді
оқыту» кафедрасының
оқытушысы.